

Veiligheid op school

“Je veilig voelen is een belangrijke voorwaarde om te werken en leren en de wereld om je heen te ontdekken.”

Inhoud

- 1. Inleiding*
- 2. Schoolbrede aanpak*
- 3. Preventie staat centraal*
- 4. Het programma Pestpreventie PBS*
- 5. Monitoring van sociale veiligheid van onze leerlingen*
- 6. Aanpak in geval van pesten*
- 7. De samenwerking met ouders*
- 8. De aanspreekpunten en de anti- pest coördinator*
- 9. Tot slot*

1. Inleiding:

Gerelateerd aan de wet 'Veiligheid op school' (2015) is dit veiligheidsbeleid geschreven en wordt ieder jaar geëvalueerd en waar nodig bijgewerkt. In dit document geven we de verschillende aspecten weer die m.b.t. de veiligheid een rol spelen en hoe we op 't Bastion hier vorm aan geven. Hieraan voorafgaand is het goed de landelijke uitgangspunten en definities helder te hebben. In deze inleiding worden deze geschetst.

Beleid t.b.v de aanpak tegen pesten

Vanaf 1 augustus 2015 moet elke school beschikken over een beleid t.a.v. sociale veiligheid, waarin een structurele en schoolbrede aanpak voor pesten beschreven staat. In dit beleid moet in ieder geval opgenomen worden dat de school:

- a. beleid voert met betrekking tot veiligheid, dat gericht is op aanpakken en tegengaan van pesten, wettelijk ben je verplicht te bewijzen dat jouw aanpak effectief is*
- b. de sociale veiligheid van leerlingen op school monitort;*
- c. er zorg voor draagt dat leerlingen, leraren en ouders een beroep kunnen doen op een coördinator sociale veiligheid;*
- d. er zorg voor draagt dat bij een persoon tenminste de volgende taken zijn belegd:*
  - het coördineren van het anti-pestbeleid, en*
  - de belangenbehartiging in het kader van pesten.*

Het wordt dus voor scholen essentieel om een schoolbrede aanpak te bieden voor de sociale en fysieke veiligheid van leerlingen. De inspectie houdt hierop vanaf 01-08-2016 toezicht op.

De definitie van pesten

De Wetgeving Sociale Veiligheid op school (mei 2015) stelt het volgende:

Het bevoegd gezag draagt zorg voor sociale veiligheid op school, deze zorgplicht bestaat uit:

- Sociaal veiligheidsbeleid voeren: set maatregelen gericht op preventie ingebed in pedagogisch beleid en stevig verankerd in dagelijkse praktijk.*
- Sociale veiligheid van lln. monitoren met instrument dat representatief en actueel beeld geeft*
- Er zijn bij een persoon tenminste de volgende taken weg gelegd:*
  - Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen/belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid en in het kader van pesten.*
  - Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten*
  - Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.*
  - Het coördineren van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten.*

Wanneer is het veilig?

- School is veilig als psychische, sociale en fysieke veiligheid van lln niet door handelingen van anderen wordt aangetast.*
- Scholen worden aangesproken op de inspanning die zij plegen en de mate waarop dit als toereikend kan worden gezien*
- Indien nodig welke extra inspanning*
- Ook leraren en schoolpersoneel kan slachtoffer worden van pestgedrag.*
- Samenhang pestgedrag en schoolklimaat*

- *Pesten is niet alleen op school, maar ook online en offline door buiten school, de school heeft een belangrijke socialiserende taak!*
- *Waarden als verdraagzaamheid en respect verankeren in pedagogisch beleid.*
- *Beleid rondom preventie en afhandeling incidenten*
- *Niet alleen beleid, maar ook implementatie van veiligheidsbeleid zichtbaar kunnen maken.*
- *Monitoren / Zicht op veiligheidsbeleving lln. is essentieel bij beoordeling veiligheidsbeleid, deze zijn ter beschikking voor inspectie.*

De Wetgeving sociale veiligheid definieert pesten als een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloze persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

- *het is intentioneel*
- *het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats*
- *en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer*

Er is sprake van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd schade ondervindt door bewust handelen van één of meerdere leerlingen. Er is hierbij een duidelijke daderrol en een slachtofferrol. Ook de rol van de 'meelopers' of omstanders wordt bij de pestpreventie wel heel belangrijk gevonden.

Vanuit deze citaten uit de Wet Sociale Veiligheid behoeft het geen verdere toelichting dat wij als Bastion het belang van deze uitgangspunten onderstrepen. Ieder kind (en iedere volwassene) heeft het recht om in een prettige omgeving te werken en te leren. In dit veiligheidsbeleid hebben wij weergegeven hoe wij hieraan willen voldoen op 't Bastion.

2. Schoolbrede aanpak

Pesten vraagt om meer dan een plan beschreven in een beleid, namelijk een positieve aanpak die in alle ruimtes en groepen, met regelmaat aangeboden en onderhouden wordt. School behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen. Pesten bedreigt dit uitgangspunt. 't Bastion heeft gekozen voor een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren van de hele school de hoogste prioriteit krijgt, in plaats van alleen te focussen op een anti-pestprogramma in de groep.

Wij, het schoolteam van 't Bastion, kiezen ervoor om te investeren in een stevig positief schoolsysteem. Leefstijl, Rots en Water, Taakspel en sociale veiligheidslessen van PBS, Delta de Draak (aandacht voor social media) waarin ook het voorkomen van pesten is opgenomen. Daarnaast gaan wij als team uit van 'het kompas voor Verbindend Gezag' en hanteren wij de 5 pijlers die hierbij horen. De verschillende methodes die wij inzetten, worden onderstaand beschreven:

→ Leefstijl

Algemene doelstelling Leefstijl: Leefstijl wil bevorderen dat jongeren opgroeien tot zelfstandige, sociaal vaardige en betrokken mensen. Leefstijl tracht dit te bereiken met behulp van:

- ontwikkeling en verspreiding van educatief materiaal op het gebied van sociaal-emotionele vaardigheden voor jonge mensen.
- Ontwikkeling van trainingen en begeleidingstrajecten voor professionele opvoeders en ouders en verzorgers.

Het materiaal en de trainingen zijn preventief gericht en vinden aansluiting bij de kerndoelen. Leefstijl sluit zowel aan bij de leergebiedspecifieke kerndoelen als bij de leergebiedoverstijgende kerndoelen voor het primair onderwijs.

Aansluiting bij Actief burgerschap: In 2005 is een onderwijswet aangenomen die scholen vraagt aandacht te besteden aan 'actief burgerschap en sociale integratie'. Scholen krijgen de vrijheid hier zelf invulling aan te geven. In het programma Leefstijl voor primair onderwijs komen de leerlingen in aanraking met een groot aantal onderwerpen die een actief burgerschap en de sociale integratie bevorderen. Deze zijn op een functionele manier in de methode geïntegreerd.

Het programma: Leefstijl voor het primair onderwijs bevat voor ieder leerjaar zes thema's. Ieder thema bestaat uit vier lessen. De hele school kan gelijktijdig werken aan hetzelfde thema. De thema's zijn:

1. De groep? Dat zijn wij
2. Praten en luisteren
3. Ken je dat gevoel
4. Ik vertrouw op mij
5. Iedereen anders, allemaal gelijk
6. Lekker gezond

→ Rots en Water

Het Rots en Water-programma richt zich op bewustwording van eigen kracht en mogelijkheden en het vermogen om met andere mensen samen te spelen, samen te werken en samen te leven in een snel veranderende, multiculturele samenleving. Spelenderwijs

ontdekt het kind de wereld en ontwikkelt het zelfbewustzijn en zelfvertrouwen, vertrouwen in een ander en sociale vaardigheden.

Het fysieke element en de fysieke communicatie vormen in Rots en Water de basis en het vertrekpunt van overweging en handeling. Na iedere fysieke activiteit, zijn er de reflectievragen die de activiteit compleet maken.

Een spel moet een kind laten bewegen om het de vreugde van het bewegen te laten ervaren. Elk spel bevat een diamantje van wijsheid. Het is de opdracht en zoektocht van elke pedagoog om deze samen met het kind te vinden. Rots en water wordt om de week aangeboden tijdens de gymles.

→ **Taakspel**

De gedachtegang van Taakspel:

1. Gedrag wordt bepaald door wat eraan voorafgaat.
  - Kinderen leren gedrag van anderen (modelleren).
  - Regels/instructie geven over welk gedrag wanneer gewenst is (discriminatief leren).
2. Gedrag wordt bepaald door wat erop volgt.
  - Kinderen leren gedrag van de reacties die anderen hebben op hun gedrag.

In Taakspel wordt op planmatige wijze gewerkt aan het beïnvloeden van gedrag. Hierbij worden de volgende stappen herhaaldelijk doorlopen:

- Problemen signaleren
- Problemen analyseren
- Oplossing voorbereiden
- Oplossing toepassen
- Oplossing evalueren

Sociale competenties en de waarden binnen Taakspel zijn gelijkwaardigheid, hulpvaardigheid, rechtvaardigheid, solidariteit, tolerantie, veiligheid, verantwoordelijkheid en zorg. Taakspel wordt aangeleerd in groep 3 en gespeeld in groep 3 t/m 6 en indien nodig ook in groep 7 en 8.

→ **Sociale lessen in PBS**

Door de sociale veiligheidslessen van PBS leren alle leerlingen een driestappenreactie op probleemgedrag aan. Zo worden de leerlingen aangemoedigd weinig aandacht te geven aan probleemgedrag, om dit zo snel mogelijk te laten uitdoven. Het juist reageren op ongewenst gedrag van medeleerlingen wordt bekrachtigd, evenals het helpen van medeleerlingen die gepest worden. De inzet van deze lessen wordt gedaan bij de start van het schooljaar, met name in de eerste weken wanneer gewerkt wordt met het project 'Van een groep een groep maken'.

→ Het Kompas voor Verbindend Gezag

Van 2019 tot 2023 hebben studenten, leerkrachten, gedragsspecialisten en docent-onderzoekers in de Academische Werkplaats van Iselinge Hogeschool Het Kompas ontwikkeld. Het Kompas is ontwikkeld op basis van het gedachtegoed van Verbindend gezag®. Het Kompas is opgebouwd vanuit de vijf pijlers: 1) aanwezigheid, 2) de-escalatie, 3) (herstel van) relatie, 4) steun en 5) verzet. Het Kompas beschrijft concreet, waarneembaar gedrag van educatief professionals in alledaagse situaties. Oftewel: op het basisniveau van 'waakzame zorg': oplettendheid.

Het Kompas is geen recept of een trukendoos. Het Kompas is wél een hulpmiddel om op koers te blijven door (samen) te reflecteren op Verbindend Gezag. Je kunt het gebruiken als reflectiemiddel, bij collegiale consultatie, tijdens intervisie of om anderen te observeren (bijvoorbeeld om van hen te kunnen leren). [220825_Het Kompas.pdf \(iselinge.nl\)](#)

→ Delta de Draak

Media zijn voor veel kinderen zo vanzelfsprekend dat veel vragen niet eens meer gesteld worden. Zo zijn er heel wat kinderen die het internet gebruiken maar eigenlijk geen idee hebben wat het internet eigenlijk is.

On- en offline media worden met Delta de Draak stap voor stap verkend zodat kinderen veilig, verstandig en bewust om leren te gaan met media. Zowel als gebruiker en in hogere groepen ook als deelnemer. Het thema mediawijsheid hanteert het competentiemodel mediawijsheid.

- Een goed zicht op het medialandschap
- Veilig, zelfbewust en kritisch met media omgaan
- Sociaal en verantwoordelijk meedoen
- Midden in de wereld met begrip en context

Mediawijsheid

3. Preventie staat centraal

't Bastion heeft met de methodes, Leefstijl, Rots en Water, taakspel en PBS, zoals beschreven in hoofdstuk 2, binnen de school een preventief beleid, gericht op het bevorderen van gewenst gedrag bij alle leerlingen. Daarnaast richt de methodiek zich op de behoeften van individuele leerlingen, met als doel alle leerlingen optimaal te laten profiteren van het geboden onderwijs.

't Bastion maakt haar gedragsverwachtingen concreet, leert het gewenste gedrag aan en bekrachtigt dit gedrag systematisch

- De school stelt haar basiswaarden vast en vertaalt deze naar concreet gedrag.
- Gewenst gedrag wordt structureel aangeleerd, geoefend en herhaald.
- Gewenst gedrag wordt systematisch bekrachtigd.

- Er zijn duidelijk omschreven consequenties die volgen op het overtreden van gedragsregels.

Op deze manier werken wij als schoolteam van 't Bastion systematisch en planmatig aan de competenties voor sociaal emotioneel leren. Het werken aan deze competenties dient schoolbreed door iedereen op school te gebeuren en niet in subgroepen of op individuele basis. Wij hebben tot doel een positief schoolklimaat te creëren waarin alle leerlingen en volwassenen zich veilig voelen, zowel fysiek als psychisch, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wij werken hierbij vanuit onze visie, die onze belangrijke waarden duidelijk maakt:

Wij bieden een *veilig en positief leerklimaat*, waarin elk kind gezien en gehoord wordt en zich *optimaal kan ontwikkelen*.

Wij streven naar het bieden *van kwalitatief goed onderwijs* waarin de *intrinsieke motivatie* van de kinderen wordt gestimuleerd en *elk kind de ondersteuning* krijgt die het nodig heeft. We hebben hierbij oog voor de *individuele behoeften en talenten* van de kinderen en zetten hen in *hun kracht*. We geloven dat het *benutten van de kwaliteiten* van leerkrachten, kinderen en ouders en de *daltonkernwaarden* hierbij essentieel zijn. We hechten veel waarde aan *ouderbetrokkenheid* en werken zo goed mogelijk samen om het *beste uit elk kind* te halen.

Algemene gedragsverwachtingen die wij hanteren:

De algemene gedragsverwachtingen zijn de basis van ons pedagogisch klimaat. Bij de start van het schooljaar behoeven deze met name grote aandacht. De eerste schoolweken staan bij ons in het teken van groepsvorming. We zijn van mening dat deze eerste Gouden Weken dé weken zijn om een goed pedagogisch klimaat neer te zetten. Een goed pedagogisch klimaat heeft o.a. te maken met basisvoorwaarden. Het kind ontwikkelt zich in een omgeving:

- die emotioneel veilig is;
- waar ruimte is om samen te spelen en samen te werken;
- waar een goede relatie is tussen kind en leerkracht en tussen kinderen onderling;

Wanneer deze basisvoorwaarden niet optimaal zijn, kan het kind geremd worden in de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Op 't Bastion werken we op verschillende manieren aan de kwaliteit van het pedagogisch klimaat. Het project 'van een groep een groep maken' is de start. In de eerste weken van het schooljaar staan kennismakingsactiviteiten centraal. Deze zijn bedoeld om elkaar beter te leren kennen én een onderlinge band te bevorderen. Er wordt ook toegewerkt naar een korte presentatie van iedere groep aan alle andere groepen van de school. Dit kan een liedje, dansje, toneeltje, uitbeelding etc. zijn. Dit heeft een extra groepsvormende waarde en het biedt de mogelijkheid om elkaar als groepen beter te leren kennen en te waarderen. Doordat we de eerste weken werken aan de basis, hebben we daar de rest van het schooljaar profijt van. Ook worden de eerste schoolweken gericht aandacht besteed aan de paraplueregels.

Door de hele school heen hebben we vier 'Paraplueregels'. Regels die voor ons als een 'paraplu' dienen. Een paraplu waaronder we een veilig pedagogisch klimaat willen waarborgen. De paraplueregels zijn te vinden in alle groepen en op een bord op het schoolplein. Deze 4 regels kunnen gezien worden als de gedragsverwachtingen die wij

hanteren.

Aan het begin van ieder schooljaar maakt iedere groep vanuit de parapluregels een aantal belangrijke afspraken, passend bij het niveau en de samenstelling van de groep. Hierdoor gaan kinderen zich betrokken voelen bij de gemaakte afspraken in de groep. Ook komen gesprekken waarin centraal staat dat pesten not-done is, volop ter sprake. Deze regels zijn het gehele jaar door een goed middel om op terug te pakken en geven een blijvend middel om de gedragsverwachtingen duidelijk te maken.

Basiselementen die wij schoolbreed belangrijk vinden m.b.t. fysieke en psychische veiligheid zijn:

- Een schoolklimaat creëren waarin pesten door het complete team eenduidig als ongewenst gedrag wordt aangemerkt.
- Onderschrijven dat ook toeschouwers (omstanders) en 'mede-weters' een belangrijke rol in het pestproces vervullen.
- Onderkennen dat er voor zowel slachtoffer als dader hulp geboden moet worden.

Pestpreventie

Met alle leerlingen en groepen nemen we de waarden en daaruit voortvloeiende gedragsverwachtingen van de school door bij de start van het schooljaar. Deze worden behalve uitvoerig besproken, ook met alle leerlingen geoefend. Zo weten de leerlingen welk gewenst gedrag van hen verwacht wordt, in welke ruimte en deze gedragsverwachtingen zijn in die ruimte ook zichtbaar. In het begin van het schooljaar wordt positief sociaal gedrag extra bekrachtigd door complimenten en een beloningssysteem. Kernelement hierbij is dat alle leerlingen het verschil tussen respectvol en respectloos gedrag weten!

4. Het programma Pestpreventie PBS

Binnen de methodiek PBS is gekozen om niet de gehele methodiek te volgen, maar de versoepelde versie, die bij de start van het schooljaar een lessenserie biedt. Daar wij Leefstijl, Taakspel en Rots en Water hanteren en deze grotendeels een dekkend aanbod geven, is het niet nodig de gehele PBS-methodiek in te zetten, maar kiezen wij alleen voor de aanvulling Pestpreventie van PBS.

In Pestpreventie PBS wordt pestgedrag vergeleken met een brandende kaars. Net als de kaars zuurstof nodig heeft, heeft pestgedrag aandacht nodig om aan te houden. Met deze preventieve pestaanpak leren wij alle leerlingen hoe de aandacht van pestgedrag weggehaald kan worden, door een driestappenreactie: het gebruik van een stopsignaal, weglopen en praten met een volwassene. Deze interventie wordt niet alleen aangeleerd, maar ook geoefend en bekrachtigd. Het pestpreventieprogramma PBS bestaat uit vaste lessen welke voor elke bouw zijn uitgewerkt. Hierin wordt de reactieketen 'stop, loop, praat' aangeleerd en geoefend met de hele klas. Er is daarbij aandacht voor het weghalen van de aandacht voor pesten.

De leerlingen leren ook hoe zij moeten reageren wanneer tegen hen 'Stop' gezegd wordt door een ander. Er wordt geoefend met specifieke situaties waarin deze procedure wel of juist niet gepast is. Door veel met de leerlingen te oefenen willen wij bereiken dat de reactieketen een automatisme voor hen wordt. Voor de hogere groepen is er een extra les, specifiek gericht op pesten via de social media.

De Stop – Loop – Praat routine

Pestpreventie in het groene basisniveau van PBS gaat uit van drie stappen als reactie op pesten: 'stop', 'loop weg' en 'praat'. Met het team is afgestemd welk gebaar we daarbij hanteren. Bij 'Stop' wordt een handgebaar gebruikt waarbij de hand op borsthoogte wordt gehouden en de vingers recht omhoog gestrekt zijn. Daarbij wordt de adem laag gebracht en stevig 'Stop' gezegd. De leerlingen leren in de pestpreventielessen hoe zij dit kunnen doen. Er wordt aandacht besteed aan stevig staan, stevig stop zeggen en het goede handgebaar.

Wanneer dit niet het gewenste effect heeft en het pesten gaat door, leren we de leerlingen door te gaan naar de tweede stap: 'loop'. Daarbij is het vooral de bedoeling de aandacht voor het pesten weg te halen, net als de kaars waar geen zuurstof meer voor is, zodat het pestgedrag stopt. We leren de leerlingen stevig staan, (ook m.b.v. Rots en Water) met de adem in hun buik, kin is recht naar voren, borst ietsje vooruit, schouders ontspannen laten hangen en armen ontspannen laten mee zwaaien. De leerling kijkt zelfverzekerd naar de ander, stapt gecentreerd weg, blijft de ander aankijken en zodra de ander uit het gezichtsveld is, lopen ze weg.

Mocht blijken dat het pesten niet stopt, dan is de derde reactie: 'praat' van toepassing. De leerling gaat dan naar een volwassene toe en vraagt om hulp voor het oplossen van het probleem.

Degene die ongewenst gedrag vertoont, kent deze drie stappen stop-loop-praat ook en heeft dus twee keuzemomenten om ervoor te kiezen zelf te stoppen, gaat de leerling door totdat de ander leerling naar de leerkracht stapt en praat, dan is dit grensoverschrijdend gedrag. Medeleerlingen hebben ook een verantwoordelijkheid als toeschouwer. Volgens dezelfde routine stop-loop-praat ondersteunt de toeschouwer de 'gepeste' leerling. Ook de toeschouwer kan de leerling steunen door ook 'stop' te roepen, vervolgens indien nodig met de 'gepeste leerling' mee uit de situatie te lopen en zelfs uiteindelijk mee naar de leerkracht te gaan om te praten. De toeschouwer, de omstander, heeft een steunende rol, die in dit proces erg belangrijk is.

De woorden 'pester' en 'gepeste' zetten we hier tussen haakjes. Wij benoemen dit gedrag en degene die het uitvoert niet als zodanig. Wij hanteren het motto: 'Alles wat je aandacht geeft, groeit'. Dus als wij als leraren veelvuldig het woord pesten noemen schenken we aandacht aan **wat we juist niet willen zien**. PBS schenkt aandacht aan gedrag **wat we juist wel willen zien**, positief gedrag wordt daarom beloond: een goede stop-loop-praat routine, je medeleerling ondersteunen als toeschouwer, op tijd stoppen met ongewenst gedrag is op onze school een compliment waard! In de pestpreventielessen wordt niet gesproken over pesten, maar over niet respectvol of ongewenst gedrag.

Actief toezicht houden

Actief toezicht houden is binnen onze school een belangrijk item. In dit beleid van onze school staat beschreven hoe wij in vrije ruimtes actief toezichthouden om gewenst gedrag te laten groeien en ongewenst gedrag te verminderen en snel te stoppen. Toezichthouders spelen een belangrijke rol in de effectiviteit van het onderdeel pestpreventie. Als wij actief toezien op het toepassen van geleerde waarden, gedragsverwachtingen en routines door leerlingen wordt het geleerde beter geautomatiseerd in het dagelijks gedrag van de leerlingen. Alle teamleden hanteren hierbij de volgende procedures:

- Het waarschuwen van leerlingen om incidenten te voorkomen (reminders geven);
- Het geregeld bekrachtigen van leerlingen die op de juiste manier reageren en zich aan de waarde respect houden;
- Het consequent reageren op meldingen van pestgedrag en het herhalen van de gedragslessen bij ongewenst gedrag.
- Jaarlijks wordt een teambijeenkomst gewijd aan het herhalen aan deze afgesproken procedures. Deze plannen we bij de start van een schooljaar in.

Procedures voor teamleden:

- ***Bekrachtigen van gewenst gedrag binnen Pestpreventie PBS***
Binnen de pestpreventie is het belangrijk alert te zijn op voorbeelden van goed gedrag. Door de pogingen van leerlingen bij het juist gebruiken van 'stop-loop-praat' te signaleren kunnen we ervoor zorgen dat gewenst gedrag en het inzetten van 'stop-loop-praat' een vaste gewoonte wordt. Daarnaast is het bekrachtigen van gedrag passend bij de basiswaarden en gedragsverwachtingen van onze school, zoals hierboven beschreven, een essentieel onderdeel van PBS ter voorkoming van pestgedrag. Met name leerlingen die bekend zijn met ongewenst (pest)gedrag, zijn minder geneigd een nieuwe manier van reageren uit te proberen. Vooral deze leerlingen zullen beloond moeten worden voor elke poging in de goede richting.
- ***Het geven van reminders aan leerlingen om incidenten te voorkomen***
Het is van belang dat leerlingen die nog moeite hebben met de stop-loop-praatroutine er tussendoor aan herinnerd worden welke reactie van hen verwacht wordt. Dit geldt voor zowel degene die ongewenst gedrag vertoont als degene die last heeft van ongewenst gedrag van de ander. Aan het begin van niet-klasgebonden situaties (pauzes en dergelijke) herinnert de leerkracht deze leerlingen aan hoe hij of zij moet reageren op pestgedrag of hoe hij of zij moet reageren op een stopsignaal. Aan het einde van deze vrije situatie praat de leerkracht weer kort met deze leerlingen om te bevragen hoe het ging en te bekrachtigen voor wat gelukt is.
- ***Reageren op meldingen van pestgedrag***
Wanneer door leerkrachten gesignaleerd wordt dat leerlingen zich niet aan de schoolafspraken houden wordt hier direct en consequent op gereageerd volgens de reactieprocedure pestpreventie. Zoveel mogelijk wordt geprobeerd hiermee incidenten te voorkomen.

De volgende specifieke manier van reageren wordt ingezet:

Stap 1: Bekrachtig de leerling voor het melden van het pestgedrag ('Ik ben blij dat je het mij verteld hebt'.)

Stap 2: Vraag naar wie, waar en wanneer.

Stap 3: Zorg voor de veiligheid van de leerling.

- Gaat het pesten nog steeds door?
- Loopt de leerling die dit meldt risico?
- Is hij of zij bang voor wraak?
- Wat heeft de leerling nodig om zich veilig te voelen?
- Hoe ernstig is de situatie?

Stap 4: Vraag aan de leerling: 'Heb je tegen de pester 'stop' gezegd?' (Zo ja, geef de leerling een compliment voor het op de juiste wijze reageren.)

Stap 5: Vraag de leerling: 'Ben je weggelopen van het pestgedrag?' (Zo ja, geef de leerling een compliment voor het op de juiste wijze reageren.)

Wanneer de melder de stop en / of looproutine niet gedaan blijkt te hebben wordt extra geoefend met de leerling. De volwassene gaat onderstaande interactie aan met degene die ongewenst (pest)gedrag heeft vertoond tegen een andere leerling:

Stap 1: Geef de leerling eerst een positieve reactie voor het willen bespreken van het pestgedrag (bijvoorbeeld: 'Bedankt dat je er met mij over wilt praten'.)

Stap 2: Vraag: 'Heeft..... tegen jou gezegd dat je moest stoppen?'

- Zo ja: 'Hoe heb je daarop gereageerd?'

- Zo nee: Met degene die gepest werd wordt de drie-stappenreactie in deze situatie nog eens geoefend.

Stap 3: Vraag: 'Liep ..... weg?'

Zo ja: 'Hoe heb je daarop gereageerd?'

Zo nee: Met degene die gepest werd wordt de drie-stappenreactie in deze situatie nog eens geoefend. Vervolgens wordt de driestappenreactie extra geoefend. Hoe vaak dit geoefend moet worden, hangt af van de ernst en de frequentie van het pestgedrag.

5. Het monitoren van de sociale veiligheid van onze leerlingen

De situatie in de praktijk van de school verandert voortdurend. Hierom is het van belang om een meetinstrument te gebruiken dat een actueel en representatief beeld geeft van de veiligheidsbeleving van de leerlingen.

De sociale veiligheid van onze leerlingen volgen wij als door leerkrachten jaarlijks Kindbegrip in het vullen en de kinderen vanaf groep 5. In de onderbouw wordt door middel van de Leerlijnen in ParnasSys ook de sociale ontwikkeling van kinderen bijgehouden, waarbij de leerkracht aandacht heeft voor sociaal emotioneel welbevinden.

Daarnaast wordt in de midden- en bovenbouwgroepen het sociogram Stoeltjesdans afgenomen. Stoeltjesdans wordt minimaal 1 keer per jaar afgenomen. De eerste keer in september/ oktober en indien nodig/gewenst een tweede keer in februari/maart.

Van de scores die uit deze instrumenten komen, wordt een analyse gemaakt door de leerkracht (waar nodig samen met de Intern begeleider) op groepsniveau en op individueel leerlingniveau. De Intern Begeleider laat de groepsoverzichten tijdens de groepsbesprekingen een plek krijgen en dit wordt besproken.

Gedrag van de leerlingen wordt ook gemonitord door het bijhouden van de gedragsincidenten in ParnasSys (in het logboek van het kind of bij groepsnotitie). Ook deze individuele monitoring kan tijdens de groepsbespreking nader besproken worden. Zo nodig kan de coördinator Sociale veiligheid hier bij betrokken worden om mee te denken.

6. Aanpak in geval van pesten

Wanneer zich op school pesten voordoet, hanteren wij een eenduidige aanpak gericht op alle betrokken partijen. Deze aanpak is voor alle leerlingen transparant, ook al blijkt dit voor de meeste leerlingen gedurende hun hele schoolloopbaan nooit nodig te zijn. Belangrijk in de aanpak van het pesten vinden wij het dat er verbinding blijft bestaan tussen alle betrokkenen. Daartoe stellen wij ouders meteen op de hoogte bij een eerste incident. Wij registreren pesten, net als elk ander ongewenst gedrag, in ParnasSys, bij de betreffende leerling.

Wij willen vermijden dat leerlingen ingedeeld worden in groepen: pesters, meelopers of slachtoffers. Wij wijzen deze leerlingen niet af, alleen het ongewenst gedrag dat bij pesten hoort wijzen wij af. Onze pedagogische aanpak is een oplossingsgerichte aanpak waarbij het positief aandacht geven aan álle leerlingen centraal staat. Een basisbehoefte van alle leerlingen is de behoefte erbij te horen. Daarom wordt er binnen 't Bastion veel aandacht besteed aan de groepsvorming en het klasklimaat.

Komt pesten tóch voor, dan zijn er de volgende maatregelen

- Wanneer pestgedrag zich voordoet op het schoolplein of in een andere algemene ruimte van de school geeft de pleindienst of toezichthouder dit door aan de groepsleerkracht van de betreffende leerling(en) en noteert dit incident in het logboek in ParnasSys van de desbetreffende leerling. Ook nemen de leerkrachten vroegtijdig contact op met ouders op bij incidenten;
- De leerkracht herhaalt de gedragslessen van de stop-loop-praatreactie met de leerlingen;
- De leerkracht geeft de leerlingen reminders voor iedere vrije situatie de week volgend op het incident;
- Voor de leerling(en) die herhaaldelijk blijven opvallen, wordt een gedragsfunctieanalyse gemaakt. Vervolgens wordt een plan van aanpak bepaald gericht op het veranderen van de functie van het gedrag en het versterken van de sociale vaardigheden.
- Wanneer er sprake is van pesten binnen een groep dan kan gekozen worden voor een Steungroepaanpak. Bij deze oplossingsgerichte Steungroepaanpak worden ook medeleerlingen ingezet om de fysieke en psychische veiligheid van de gepeste leerling te ondersteunen. Pesten wordt door de Steungroepaanpak op een, voor alle betrokkenen, veilige manier opgelost. Tevens leert deze aanpak de leerlingen om op een andere manier om te gaan met conflicten. Uitgangspunt hierbij is dat het versterken van de gehele groep op sociaal gebied beter helpt dan straffen.
- Een herstelgesprek: Bij een (ernstig) pestincident kan een herstelgesprek nodig zijn. Kern van het herstellen is het feit dat pesten iets beschadigt, relationeel en/of materieel. Het biedt de 'pester' de kans de schade te herstellen. En er worden sluitende afspraken gemaakt om pesten voor de toekomst te voorkomen. Een herstelgesprek kan ook plaatsvinden nadat er een consequentie is uitgedeeld.
- Inzetten van de Ringaanpak of aanpak Meidenvenijn (noteren bij groepsnotitie).
- Invoeren van groepsplan gedrag. Dit kan in overleg met de coördinator sociale veiligheid ingevoerd worden.
- Bij onvoldoende resultaat kan school besluiten over te gaan tot schorsing van een leerling. Deze consequentie hopen we nooit te hoeven inzetten, omdat in traject daarvoor al resultaten geboekt dienen te worden, maar kan als uiterste optie toch een middel zijn.

7. De samenwerking met ouders

Een goede samenwerking met ouders is een essentieel onderdeel.

Ouders van de leerlingen van 't Bastion worden geïnformeerd over de pestpreventie aanpak. Alle ouders worden ingelicht op de algemene informatieavond en ook via de website van de school is deze informatie terug te vinden.

Ouders hebben een belangrijke rol in het signaleren van pestgedrag. Wanneer zij signalen zien van pestgedrag bij hun kind (als slachtoffer dan wel dader) kunnen zij dit altijd melden bij de leerkracht van hun kind, bij de intern begeleider, de coördinator sociale veiligheid of directeur.

Wanneer een interventie op het gebied van pestpreventie nodig is, zullen ouders hier altijd van op de hoogte worden gesteld. In een gesprek wordt aangegeven welke interventie ingezet wordt en worden afspraken gemaakt over de manier waarop de ouders hun kind het beste kunnen begeleiden en reageren.

Samen met ouders proberen wij steeds de meest effectieve aanpak te hanteren en gedurende dit proces blijven we in goed overleg met ouders.

Wanneer school zich zorgen maakt over de thuissituatie van een kind, wordt dit intern op school besproken met IB-er, directeur en coördinator Sociale Veiligheid. Het stappenplan van de Meldcode kan gehanteerd worden en biedt handvatten om te kijken of de zorgen vanuit het team dergelijke omvatting hebben, dat gekozen kan worden voor een melding bij Veilig Thuis. De coördinator sociale veiligheid is tevens de Aandachtsfunctionaris Meldcode.

8. De aanspreekpunten en de anti-pest coördinator

Wanneer ouders zorg hebben rondom hun kind kunnen zij vanzelfsprekend altijd terecht bij de groepsleerkracht. We nemen ouders altijd serieus en proberen altijd hun zorgen weg te nemen en samen te kijken naar oplossingen en mogelijkheden. Het welbevinden van de kinderen staat voorop en daar willen we vanzelfsprekend samen met ouders ons altijd voor inzetten. Mochten ouders in vertrouwen een gesprek willen over hun kind, kunnen zij ook altijd terecht bij de directeur van onze school Astrid Kempink. Ook leerlingen kunnen altijd bij de directeur terecht. Daarnaast is er een coördinator sociale veiligheid op onze school, Gerdien Vermie. Deze persoon kan ook betrokken worden bij dergelijke zorgen.

De taken van de coördinator sociale veiligheid zijn:

- Laagdrempelig aanspreekpunt voor ouders en leerlingen
- Klankbord voor het team
- Actieve bijdrage: voorlichtingen en preventieve activiteiten organiseren
- Gesprekspartner en beleidsadviseur directie voor sociale veiligheid
- Monitoren en toegankelijk maken van feitelijk en ervaren veiligheid en welbevinden leerlingen met gestandaardiseerd instrument
- Nieuwe kennis en inzichten delen met het team (d.m.v. scholing)
- Fungeren als pestcoördinator
- Meedenken in casussen omtrent pestproblematiek en verminderde veiligheid
- Pestbeleid en veiligheidsplan

De directie en de intern begeleider zijn verantwoordelijk voor de belangenbehartiging in het kader van pesten.

9. Tot slot

Het blijft van groot belang dat wij, 't Bastion, samen met de ouders en de leerlingen blijven werken aan het optimaliseren van ons schoolbrede klimaat.

Binnen de gouden driehoek ouders-leerling-school dienen we allen eenzelfde doel: dat álle leerlingen zich veilig voelen op school en zich optimaal kunnen ontwikkelen, zowel thuis als op school tot sociaal competente persoonlijkheden. Jaarlijks voorzien wij op de informatieavond, bij de start van het schooljaar, de ouders waarin wij ons beleid sociale veiligheid toelichten.

Binnen de missie van onze school "Samen ontwikkelen naar zelfstandigheid en verantwoordelijkheid" hopen wij dat alle kinderen met een veilig gevoel op school kunnen spelen en werken!